

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta laeiksi sähkömarkkinalain sekä sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta

Sähkömarkkinalakia koskevasta esitysluonnoksesta käy ilmi asian tausta, tavoitteet ja keskeiset ehdotukset. Vaikutusarvointien perusteella saa kohtalaisen hyvän käsityksen vaikutuksista. Keskeisiä ehdotuksia ja vaikutuksia tulisi kuitenkin korostaa enemmän esityksessä.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- i) Esitys on verrattain tekninen. Esitystä olisi mahdollista selkeyttää esimerkiksi siten, että kotitalouksien ja yritysten kannalta merkityksellisimmät ehdotukset mainittaisiin selkeästi tekstissä tai ne esitettäisiin taulukossa tai kuviossa. Nyt esityksen olennaiset ehdotukset ja vaikutukset jäävät osin epäselviksi.
- ii) Esitysluonnoksesta voi olla vaikea hahmottaa, mitkä ehdotukset ovat kotitalouksien kannalta kaikkein olennaisimpia. Esimerkiksi euromääräiset laskelmat tai arviot tärkeimmistä ehdotuksista omakotitaloasujalle, kerrostaloasujalle tai vapaa-ajan kiinteistön omistajalle voisivat auttaa hahmottamaan ehdotusten merkityksellisyyttä.
- iii) Esitysluonnoksessa on informatiivinen kuvaus ulkomailla käytössä olevista keinoista. Esityksessä voisi kuitenkin tarkentaa, kuinka ulkomailla saatuja kokemuksia on hyödynnetty esityksen valmistelussa.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähkömarkkinalakia sekä sähkötoimitussopimusten vertailuvälineestä annettua lakia.

Hallituksen esityksen päätavoitteena on toimeenpanna työ- ja elinkeinoministeriön asettaman älyverkkojärjestelmän loppuraportissaan esittämiä konkreettisia toimia, joilla älykäs sähköjärjestelmä voi palvella asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille ja edistää toimitusvarmuuden ylläpitoa. Näihin toimiin lukeutuvat ehdotettu yhteislaskutus, jakeluverkkomaksujen rakenteiden harmonisointi sekä markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus.

Lisäksi hallituksen esityksen tavoitteena on turvata kuluttajan asemaa sähkömarkkinoilla rajaamalla uuden, etämyynnissä tehdyn sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloaikaa sekä panemalla täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin säännös, jolla säännellään määräaikaisten kiinteähintaisten sähkönmyyntisopimusten irtisanomismaksuja.

Jo voimassa olevaa sääntelyä pyritään selkeyttämään sähkömarkkinalain liittymisjohdon määritelmään ja verkonhaltijan liittämisvelvollisuuteen liittyvien säännösten osalta. Lisäksi esitetään pantavaksi täytäntöön RED II –direktiivin säännökset verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä maksettavasta korvauksesta.

Ehdotukset liittyvät osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman toteuttamiseen, hallitusohjelman sisältäessä tavoitteita sähkön vähittäismarkkinoiden jouston lisäämiseksi sekä joustavan tuotannon ja kulutuksen yhteensovittamiseksi ja järjestelmäintegraation parantamiseksi jousto- ja varastointiratkaisuin.

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Arvointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksesta saa käsityksen asian taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Esityksessä tulisi kuitenkin vielä kirkastaa, mitkä ehdotuksista pohjautuvat EU-lainsäädännön velvoitteisiin.

Arvointineuvosto kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksen tavoitteita koskevassa jaksossa on runsaasti tekstiä, joka on vaikutusten arviointia. Esityksen vaikutuksia koskevat tekstiosiot tulee siirtää esitysluonnoksen pääasiallisia vaikutuksia koskevaan jaksoon. **Arvointineuvosto muistuttaa**, että

hallituksen esityksen laatimisohteiden mukaan tavoitteita koskevassa jaksossa kerrotaan esityksen pääasialliset yhteiskunnalliset ja muut tavoitteet lyhyesti.¹ Tavoitteet tulee kuitenkin esittää niin konkreettisina, että lain merkitys tavoitteiden toteuttajana on ymmärrettävä. Direktiivin toimeenpano ei voi olla lain tavoite.

Arviointineuvosto katsoo, että asiaa tuntemattomalle lukijalle esitys saattaa olla osin vaikeasti ymmärrettävä. Esitystä olisi mahdollista selkeyttää esimerkiksi siten, että kotitalouksien ja yritysten kannalta merkityksellisimmät ehdotukset mainittaisiin selkeästi tekstissä tai ne esitettäisiin taulukossa tai kuviossa. Nyt esityksen olennaiset ehdotukset ja vaikutukset jäävät osin epäselviksi.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esitysluonnoksessa on selostettu seikkaperäisesti muita toteuttamisvaihtoehtoja ja sitä, miksi muut toteuttamisvaihtoehdot eivät ole tarkoituksenmukaisia esitysluonnoksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Esitysluonnoksessa on informatiivinen kuvaus muiden maiden lainsäädännöstä ja muualla käytössä olevista keinoista. Katsauksesta ilmenee esimerkiksi, että yhteislaskutus on mahdollista useassa Euroopan maassa, mutta mallit eroavat toisistaan. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä voisi kuitenkin tarkentaa, kuinka ulkomailla saatuja kokemuksia on hyödynnetty esityksen valmistelussa.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esitysluonnoksessa on arvioitu ehdotettujen muutosten vaikutuksia kotitalouksille. Arvioissa on tuotu esille, että kotitalouksiin kohdistuu sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia. Lisäksi arvioissa on annettu joitakin esimerkkejä, millaisiin kotitalouksiin ehdotukset erityisesti vaikuttavat.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksesta voi olla kuitenkin vaikea hahmottaa, mitkä ehdotukset ovat kotitalouksien kannalta kaikkein merkityksellisimpiä. Esimerkiksi euromääräiset laskelmat tai arviot tärkeimmistä ehdotuksista omakotitaloasujalle, kerrostaloasujalle tai vapaa-ajan kiinteistön omistajalle voisivat auttaa hahmottamaan ehdotusten merkityksellisyyttä.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esitysluonnoksessa on kuvattu yritysvaikutuksia eri ehdotusten näkökulmasta. Arvioihin sisältyy määrällisiä arvioita. Arvioissa on myös käsitelty sääntelytaakan muutosta sekä vaikutuksia yritysten väliseen kilpailuun.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan yhteislaskutuksen sallimista, eli asiakkaalla olisi halutessaan mahdollisuus valita erillisten sähkö- ja verkkopalvelulaskujen sijaan yksi yhteinen lasku. Yhteislaskutuksessa sähkönmyyjä laskuttaisi sähkönkäytön ja -jakelun suoraan asiakkaalta ja tilittäisi jakeluverkonhaltijan osuuden sille sovitussa maksuaikataulussa. Esitysluonnoksen mukaan sähkön vähittäismyyjien tulisi

¹ helo.finlex.fi

tarvittaessa asettaa vakuus turvaamaan jakeluverkonhaltijan saamisia. Vakuus olisi tarkoitettu tilanteisiin, jossa jakeluverkon saatavien tilityksien puutteet tai laiminlyönnit johtuisivat vähittäismyyjästä.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esitysluonnoksessa on kuvattu vakuuden laskukaavaa sekä esimerkinomaisesti vakuuden määrää. Esitysluonnoksessa tulisi vielä tarkentaa, miten suureksi vakuussumma voisi suurimmillaan nousta.

2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Arviointineuvoston näkemyksen mukaan esitysluonnoksessa on arvioitu riittävästi esityksen olennaisia yhteiskunnallisia vaikutuksia. Esitysluonnoksessa todetaan esimerkiksi, että lisääntynyt joustojen hyödyntäminen voisi auttaa välttämään investointeja jakeluverkkojen kapasiteetin lisäämiseen. Lisäksi ehdotuksen arvioidaan käynnistävän nopeasti investoinnit tuuli- ja aurinkovoimalaitosten yhteyteen rakennettaviin energiavarastoihin.

Esitysluonnoksen mukaan asiakkaalla olisi jatkossakin erilliset sopimukset sähköntoimituksesta ja jakelusta, vaikka hän valitsisi yhteislaskutuksen erillisten sähkö- ja verkkopalvelulaskujen sijaan.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa tulee kuvata tarkemmin esityksen vaikutuksia sähköä ostaville kuluttajille. Esityksessä tulisi tarkentaa, miten esitys vaikuttaa kuluttajan asemaan sopijapuolena tämän tehdessä kuluttajasopimuksia sähkönmyyjän ja jakeluverkonhaltijan kanssa.

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu sähkömarkkinalakia sekä sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä (hankenumero: TEM087:00/2019), jonka työ- ja elinkeinoministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 4.10.2024. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 17. lokakuuta 2024

Leila Kostiainen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Essi Römpötti

Erityisasiantuntija, lainsäädännön arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
valtioneuvosto.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäysehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.